

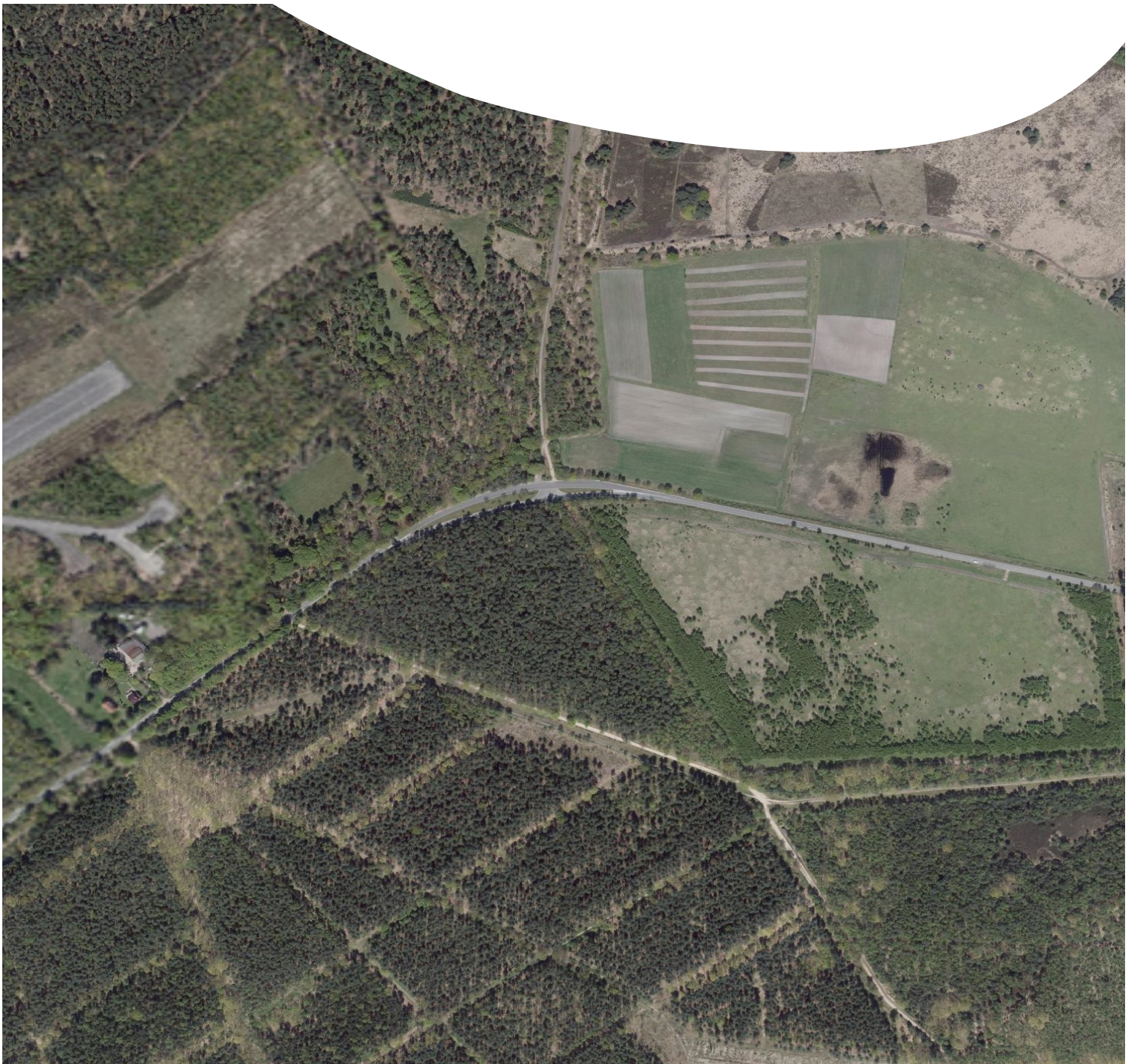

RAPPORT 422

Archeologienota Maasmechelen, Weg naar Zutendaal Aanleg van een fietsbrug

Deel 1: Verslag van de resultaten

Inge Van de Staey en Elke Wesemael
Mei 2017

Colofon

ARON rapport 422– Archeologienota – Maasmechelen, Weg naar Zutendaal. Aanleg van een fietsbrug.

Erkend archeoloog:	Inge Van de Staey (OE/ERK/archeoloog/2015/00087)
Auteurs:	Inge Van de Staey & Elke Wesemael
Bijdragen:	/
Foto's en tekeningen:	ARON bvba (tenzij anders vermeld)
Wettelijk depot:	D/2017/12.651/78

Op de teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Gelieve ons de wens om gebruik te maken van de teksten of illustraties schriftelijk over te maken op info@aron-online.be. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van ARON bvba mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, bewerkt, en/of openbaar gemaakt door middel van web-publicatie, druk, fotocopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

ARON bvba
Archeologisch Projectbureau
Neremweg 110
3700 Tongeren
www.aron-online.be
info@aron-online.be
tel: 012/225.250
fax: 012/770.034

© ARON bvba, Archeologisch projectbureau, 2017

ARON-RAPPORT 422

ARCHEOLOGIENOTA

MAASMECHELEN, WEG NAAR ZUTENDAAL AANLEG VAN EEN FIETSBRUG

Inge Van de Staey en Elke Wesemael

Tongeren
2017

INLEIDING	2
DEEL 1. VERSLAG VAN RESULTATEN	3
Hoofdstuk 1. Bureauonderzoek	3
1 Beschrijvend gedeelte	3
1.1 Administratieve gegevens	3
1.2 Onderzoeksvragen en randvoorwaarden	5
1.3 Beschrijving van de geplande bodemingrepen	5
1.4 Werkwijze, verloop en actoren	7
2. Assessment	8
2.1 Situering van het onderzoeksgebied	8
2.2 Impact van de bodemingrepen	8
2.3 Onderzoeksvragen	9
2.4 Datering en interpretatie	9
3. Samenvatting	10
DEEL 2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	11
1. Gemotiveerd advies	11
1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek	11
1.2 Duiding en waardering van de archeologie in het projectgebied	11
1.3 Impact van de geplande bodemingrepen	11
2. Samenvatting	12
BIBLIOGRAFIE	
BIJLAGEN	
Bijlage 1: Kadasterplan	
Bijlage 2: Afbeeldingen- en plannenlijst	
Bijlage 3: Bestaande toestand	
Bijlage 4: Inplantingsplan OT en profieldoorsnede	

INLEIDING

De initiatiefnemer plant te Maasmechelen (prov. Limburg) de aanleg van een fietsbrug en fietspad. Hierbij zullen over een oppervlakte van ca. 3955 m² meerdere werken uitgevoerd worden.

Gezien voor de realisatie van dit project een stedenbouwkundige vergunning vereist is, er bodemingrepen uitgevoerd worden, het terrein niet in een gebied ligt waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, het terrein niet volledig binnen een gabarit van een bestaande lijninfrastructuur valt, niet in een beschermde archeologische site of vastgestelde archeologische zone ligt, het perceelsoppervlak groter is dan 3000 m², de bodemingreep groter is dan 1000 m² en de aanvrager publiekrechtelijk is, is het toevoegen van een bekrachtigde archeologienota aan de vergunningsaanvraag verplicht.¹

Een archeologienota is een document dat opgemaakt wordt op basis van een archeologisch vooronderzoek en dat niet alleen administratieve gegevens van het onderzoeksgebied bevat, maar ook een verslag van de resultaten van het uitgevoerde vooronderzoek, een voorstel van beslissing en een plan van aanpak voor de maatregelen die daaruit volgen.² Het doel van het archeologisch vooronderzoek bestaat in het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische site in een onderzoeksgebied en indien deze aanwezig is te bepalen wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van de bodemingrepen en wetenschappelijk onderzoek.³

De *Code van Goede Praktijk* versie 2.0 voorziet in de opmaak van een '*archeologienota met beperkte samenstelling*' indien de confrontatie tussen de toekomstige werken en één doorslaggevend aspect uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving, of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader aantoont dat:

- 1° met aantoonbare zekerheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is op het onderzochte terrein, of;
- 2° de toekomstige werken met aantoonbare zekerheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, of;
- 3° verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met aantoonbare zekerheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst.

Vermits de confrontatie van de uitgevoerde werken en een korte bespreking van de landschappelijke situering aantoonde dat de toekomstige werken met aantoonbare zekerheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezig archeologisch erfgoed en dat verder onderzoek van het overige deel van het terrein in het kader van de toekomstige werken met aantoonbare zekerheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst, werd enkel een bureauonderzoek met beperkte samenstelling uitgevoerd (Deel 1) en werd geen *Programma van Maatregelen* opgemaakt. Het gemotiveerd advies hiervoor wordt beschreven in Deel 2.

¹ Zie hiervoor de beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek bij het aanvragen of verlenen van vergunningen. https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf

² Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen (CGP)(2015), p. 15.

³ CGP 2016, p. 27.

DEEL 1. VERSLAG VAN RESULTATEN

Hoofdstuk 1. Bureauonderzoek

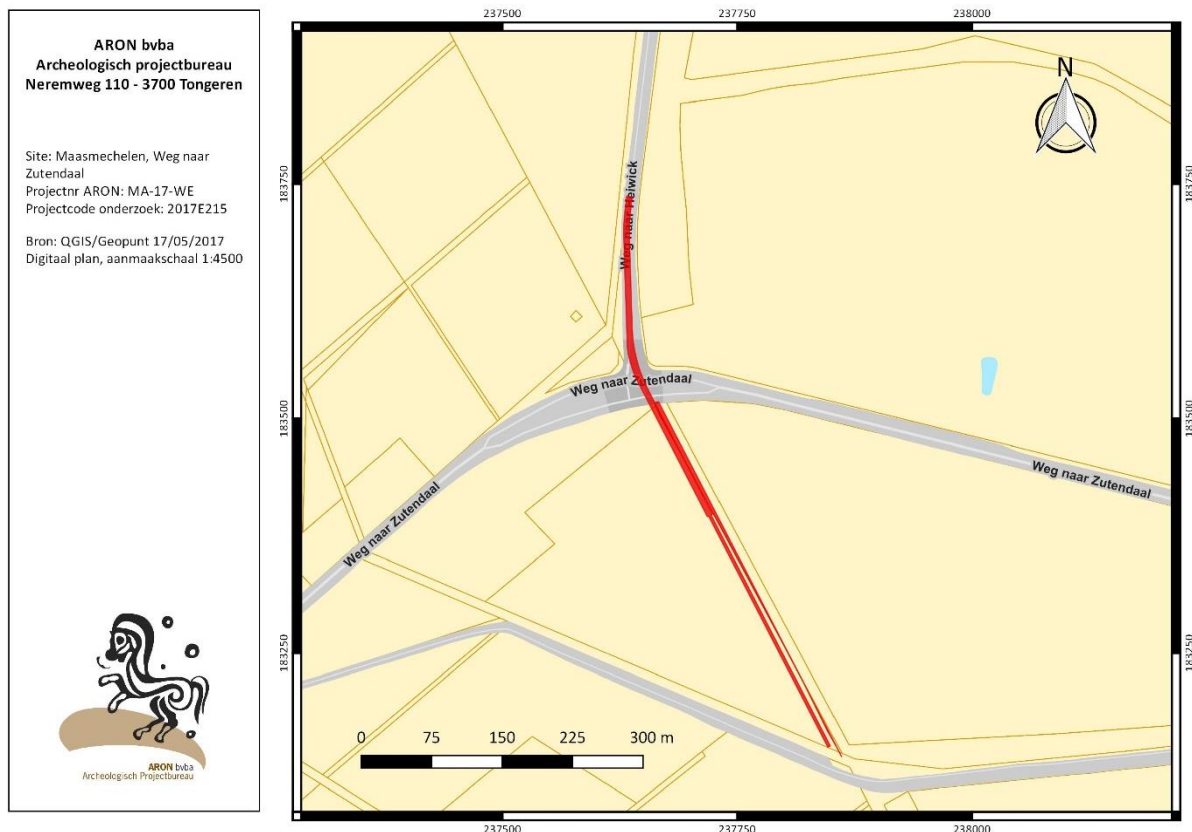
1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

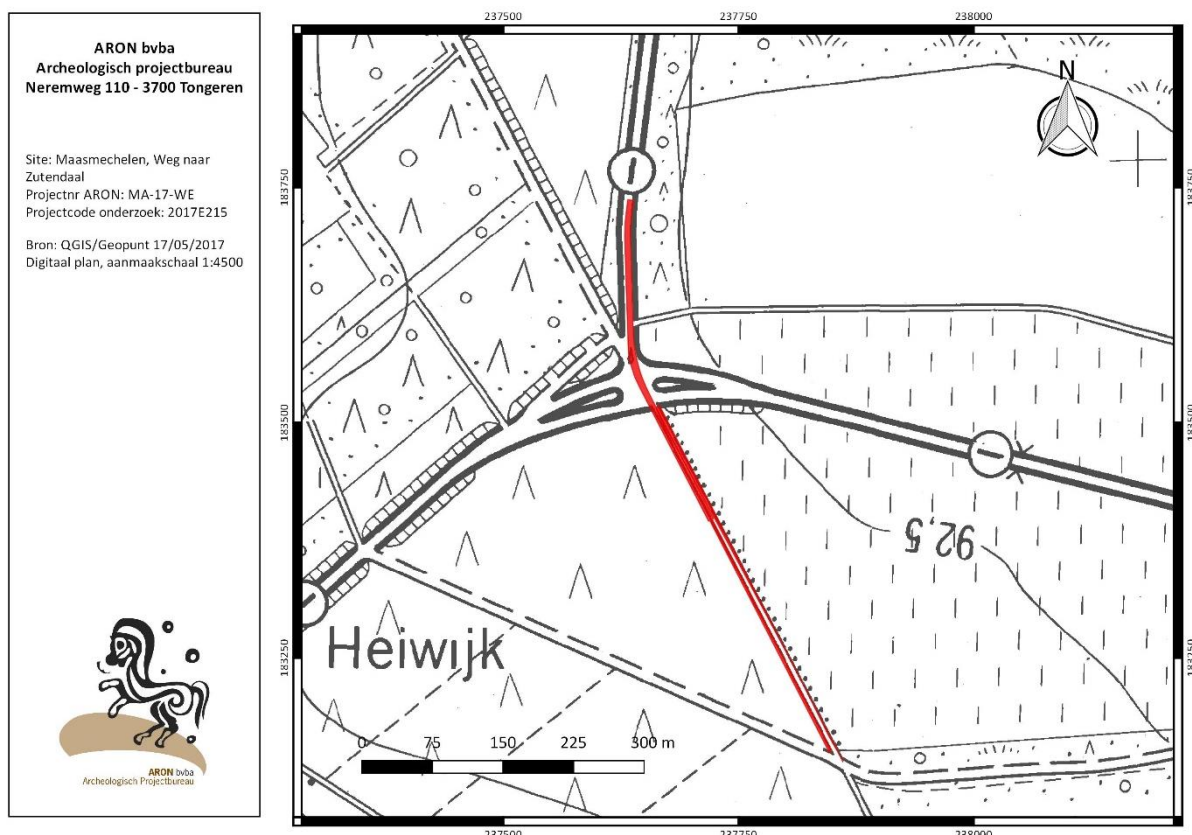
Projectcode	2017E215	
Naam en erkenningsnummer Archeoloog	Inge Van de Staey OE/ERK/Archeoloog/2017/00087	
Rechtspersoon	ARON bvba Archeologisch Projectbureau, Neremweg 110, 3700 Tongeren OE/ERK/Archeoloog/2015/00006	
Andere actoren en specialisten binnen het project	Functie	Naam
	Projectleiding	Elke Wesemael
Extern wetenschappelijk advies	Nvt.	Nvt.
Locatiegegevens	Maasmechelen, Weg naar Zutendaal	
Oppervlakte	Het totale projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 3955 m ² .	
Bounding box coördinaten	xMin,yMin 237628.99,183139.68 : xMax,yMax 237861.21,183737.10	
Kadasternummers	Maasmechelen, 2 ^{de} AFD, Sect. E, openbaar domein en percelen 300 (deel) en 336f (deel)	
Thesaurusthermen ⁴	Bureauonderzoek, Maasmechelen, Weg naar Zutendaal	
Overzichtsplan verstoringen	<i>Zie Afb. 4: Kleurenorthofoto en BIJLAGE 3: Bestaande toestand</i> ⁵	

⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/thesaurus>

⁵ Een KLIP-plan werd niet aangevraagd.

Afb. 1: Kadastraal plan met perceelgrenzen en afbakening van het onderzoeksterrein in het rood.

Afb. 2: Uittreksel uit de topografische kaart met afbakening van het onderzoeksterrein in het rood.

1. 2 Onderzoeksvragen en randvoorwaarden

Volgende onderzoeksvraag zal tijdens het bureauonderzoek behandeld worden:

Welke doorslaggevend aspect uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving, of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader leidt tot de opmaak van een archeologienota met beperkte samenstelling en beschrijf dit aspect.

Randvoorwaarden:

Vermits verwacht wordt dat aan de voorwaarden voor de opmaak van een archeologienota met beperkte samenstelling voldaan zal worden, werd de archeologienota volgens dit traject opgemaakt.

1. 3 Beschrijving van de geplande bodemingrepen

De initiatiefnemer plant de aanleg van een fietsbrug en een aansluitend fietspad te Maasmechelen. Het fietstraject loopt over de Weg naar Zutendaal en maakt over een afstand van ca. 635 m verbinding tussen de Weg naar Heiwick in het noorden en de Weg naar Zutendaal in het zuiden.

Aanleg van een fietsbrug, talud en aansluitend fietspad

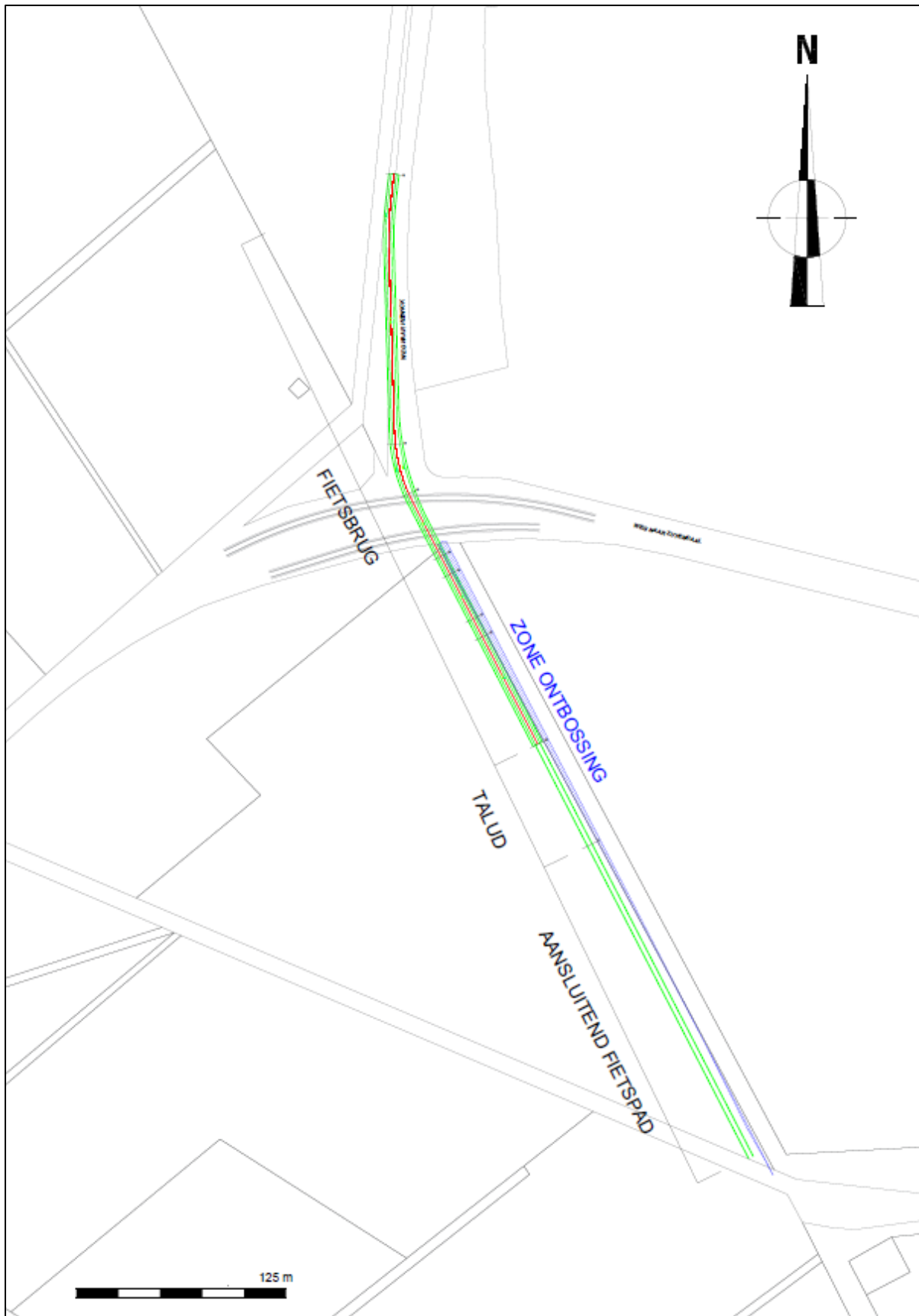
Vertrekkende uit het noorden wordt **een fietsbrug** aangelegd over een afstand van 355 m. De breedte van het fietspad bedraagt 3 m, de eigenlijke fietsbrug heeft een breedte van 6 m en zal op steunpalen met een betonzool gefundeerd worden. Deze steunpalen en betonzolen worden om de 6 m ingepland. De uitgraafdiepte voor de aanleg van de betonzolen bedraagt maximaal 1 m onder het maaiveld.

Net ten zuiden van deze fietsbrug wordt **een talud** aangelegd over een afstand van ca. 65 m. Hiervoor zal het niveau van het maaiveld tot maximaal 70 cm worden opgehoogd. Bodemingrepen zijn in deze zone niet gekend. Indien een afgraving zal uitgevoerd worden, beperkt deze zich tot in de bouwvoor.

Verder in zuidelijke richting maakt **een fietspad** aansluiting met het zuidelijke kruispunt aan de Weg naar Zutendaal. Voor de aanleg van dit fietspad is een afgraving van ca. 30 cm voorzien.

Werfzone

Voor de werfzone wordt over een oppervlakte van ca. 900 m² een zone ontdaan van struikgewas en jonge boompjes. Deze zone heeft een maximale breedte van ca. 5 m in het noorden en loopt steeds smaller uit in zuidelijke richting, tot ca. 25 cm ter hoogte van het meest zuidelijke kruispunt. De zone zal gebruikt worden als werfzone om de boven beschreven werken te kunnen uitvoeren en wordt momenteel ingenomen door struiken en kleine begroeiing. Het terrein zal geklepel worden waardoor de verstoringsdiepte ca. 30 cm bedraagt.

Afb. 3: Inplantingsplan met aanleg van de fietsbrug, talud en het aansluitend fietspad in het groen. De zone die geklepeld zal worden is in het blauw aangeduid (Bron: Architecten Witteveen+Bos, digitaal plan, dd. 31/01/2017, 2017E215)

1.4 Werkwijze, verloop en actoren

Gezien het bureauonderzoek betrekking heeft op een gebied dat reeds gedeeltelijk verstoord is en waarvan de bodemingrepen eerder beperkt blijven, diende bijzondere aandacht besteed te worden aan de confrontatie van de toekomstige werken met de landschappelijke situering om na te gaan of een doorslaggevend aspect kan leiden tot een archeologienota met beperkte samenstelling. Uit deze confrontatie bleek dat verder onderzoek op een deel van het terrein in het kader van de toekomstige werken met aantoonbare zekerheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst en op het overige deel de toekomstige werken met aantoonbare zekerheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het aanwezige bodemarchief en dat dus effectief een archeologienota met beperkte samenstelling opgemaakt kon worden (CGP 12.5.3.3.).

De topografische kaart en kadasterkaart werd in het kader van dit vooronderzoek geraadpleegd en weergegeven. De meest recente kleurenorthofoto wordt eveneens weergegeven. Andere kaarten werden omwille van het gevolgde traject (Archeologienota met beperkte samenstelling) niet getoond. Ze bleken immers geen aanvullende informatie te bieden.

Verder werd het historisch verleden van het studiegebied ter aanvulling onderzocht. Specifiek archiefonderzoek werd niet uitgevoerd vermits het terrein in het verleden niet dicht bebouwd was. Volgende kaarten werden via de website *geopunt.be* geraadpleegd: de *Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden*, opgemaakt op initiatief van *Graaf de Ferraris* (1771-1778), de *Atlas der Buurtwegen* (1842) en de *Vandermaelenkaart* (1846-1854). Vanwege het gevolgde traject, i.e. de opmaak van een archeologienota met beperkte samenstelling, worden ook deze kaarten niet weergegeven in het bureauonderzoek.

Om een inzicht te bekomen in de reeds gekende archeologische waarden binnen het onderzoeksgebied en zijn directe omgeving werd ook de Centrale Archeologische Inventaris geraadpleegd.⁶ Deze online inventaris, opgesteld door het Agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse Overheid, biedt een overzicht van alle tot nu toe gekende archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Via het Geoportaal van Onroerend Erfgoed werd eveneens de inventaris van de beschermde archeologische sites, de inventaris van vastgestelde archeologische zones en de inventaris van gebieden waar geen archeologie te verwachten valt, geraadpleegd. Deze andere kaarten zijn niet opgenomen.

Een visuele terreininspectie werd niet uitgevoerd. Via de orthofoto kon namelijk een beeld bekomen worden van de huidige inrichting en de gaafheid van het onderzoeksgebied.

De ligging van ondergrondse kabels en leidingen werd niet opgevraagd via *KLIP*. De initiatiefnemer bezorgde de tot nu gekende informatie over het plangebied.

Het bureauonderzoek werd uitgevoerd door *Inge Van de Staey* van het archeologisch projectbureau *Aron bvba*.

⁶ <https://geo.onroerenderfgoed.be/> en <http://cai.onroerenderfgoed.be/>

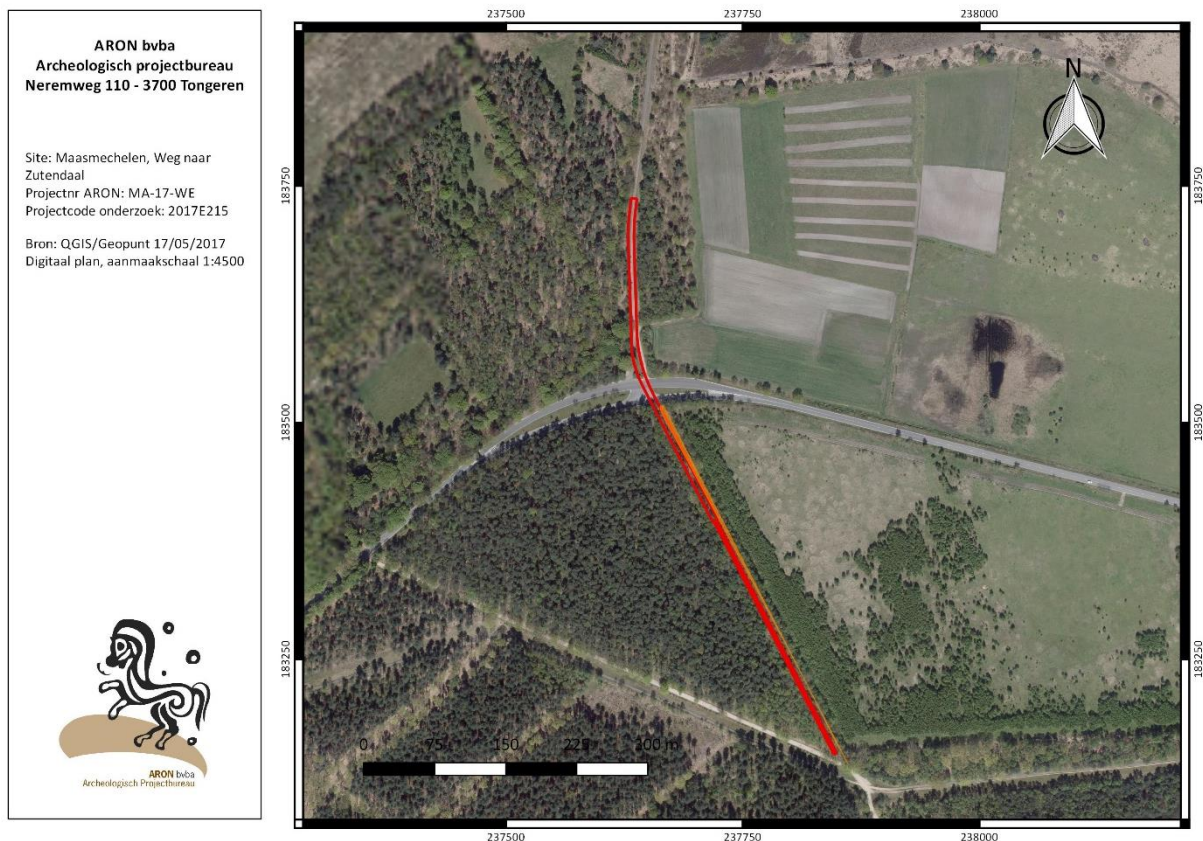
2. Assessment

2.1 Situering van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksterrein situeert zich langs twee kanten van de Weg naar Zutendaal te Maasmechelen. Vertrekkende van de Weg naar Heiwick in het noorden loopt het traject over een afstand van ca. 635 m in zuidelijke richting, waar het een verbinding vormt met de Weg van Zutendaal.

Het terrein, dat een oppervlakte heeft van ca. 3955 m², is kadastraal gekend als Maasmechelen, 2de afd., sect. E, openbaar domein en percelen 300 (deel) en 336f (deel).

Op basis van de orthofoto (Afb. 4) wordt een beeld geschetst van de huidige situatie. Het noordelijke deel van het onderzoekstraject maakt deel uit van de bestaande wegenis ter hoogte van de Weg naar Heiwick en de weg naar Zutendaal. Het zuidelijke deel wordt momenteel ingenomen door een dreef die langs weersijden bebost is. In het westen betreft het hoogstammige naaldbomen, in het oosten omvat deze begroeiing eerder opgeschoten struiken en laaghout.

Afb. 4: Kleurenorthofoto met aanduiding van de zone waar de bodemingrepen zullen plaatsvinden (blauw).

2.2 Impact van de bodemingrepen

Het onderzoeksgebied neemt een totale oppervlakte in van ca. 3955 m². Hier zullen, in functie van de aanleg van een fietsbrug en een aansluitend fietspad, meerdere bodemingrepen plaatsvinden.

In de meest noordelijke zone (2225 m²) zijn met **de aanleg van de fietsbrug** bodemingrepen tot ca. 1 m onder het maaiveld voorzien. Deze bodemingrepen beperken zich evenwel niet tot de ganze zone maar zijn beperkt tot het plaatsen van de betonzolen, die de steunpalen van de fietsbrug om de 6 m dragen. Bovendien is het merendeel van deze zone (1350 m²) door de aanleg van de Weg naar Zutendaal en de Weg naar Heiwick reeds in de diepte

verstoord. Hoewel de geplande bodemingrepen op bepaalde plaatsen dieper zullen rijken dan de reeds bestaande verstoringen, is het op basis van de aanwezige verstoringen onmogelijk om eventueel onaangetaste zones in kaart te brengen. Verder onderzoek in deze ca. 2225 m² grote zone zal op basis van deze twee elementen (m.n. voorziene bodemingrepen ter hoogte van de betonzolen en de aanwezigheid van een reeds verstoorde bodem ter hoogte van de bestaande wegen) daarom enkel een versnipperd beeld opleveren. Dit maakt dat het potentieel op kenniswinst erg gering is.

Dit is ook het geval voor de zone die in functie van **de werfzone** zal ontbost worden. Het met opgeschoten struiken begroeide terrein zal in deze ca. 900 m² grote zone worden geklepeld waardoor een verstoringsdiepte van ca. 30 cm zal plaatsvinden. Hoewel het mogelijk blijft dat deze ingrepen het al dan niet aanwezig archeologisch erfgoed aantasten, zal onderzoek in deze smalle strook weinig context gebonden informatie opleveren en is het potentieel op kenniswinst erg gering. Hetzelfde geldt voor **de aanleg van het aansluitende fietspad** (627 m²), in het zuiden van het onderzoeksterrein, dat bovendien reeds ingepland wordt op een reeds bestaande dreef.

Ter hoogte van de aan te leggen **talud**, die over een oppervlakte van 205 m² ten zuiden van de fietsbrug wordt aangelegd, wordt het terrein tot ca. 70 cm opgehoogd. Bodemingrepen zijn in deze zone niet gekend. Indien een afgraving zal uitgevoerd worden, beperkt deze zich tot in de bouwvoor. De werken zullen hier met aantoonbare zekerheid geen verstoring veroorzaken aan het al dan niet aanwezige archeologisch erfgoed.

2.3 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvraag werd tijdens het bureauonderzoek behandeld:

Welke doorslaggevend aspect uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving, of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader leidt tot de opmaak van een archeologienota met beperkte samenstelling en beschrijf dit aspect.

Op het ca. 3955 m² onderzochte terrein zijn twee aspecten aanwezig die de opmaak van een archeologienota met beperkte samenstelling verantwoorden:

Enerzijds wordt het terrein ter hoogte van de aan te leggen talud (205 m²) niet afgegraven maar tot ca. 70 cm opgehoogd. Op deze manier zullen de geplande werken in deze zone met aantoonbare zekerheid geen verstoring veroorzaken aan het al dan niet aanwezige archeologisch erfgoed.

In het overige deel van het onderzoeksterrein (3750 m²) is de aanwezigheid van archeologisch erfgoed niet uit te sluiten. De combinatie van de aanwezigheid van reeds bestaande verstoringen ten gevolge van de aanleg van de Weg naar Zutendaal en de Weg naar Heiwick in het noorden, de beperkte en versnipperde bodemingrepen voor de aanleg van de betonzolen voor de aanleg van de fietsbrug, de aanwezigheid van een reeds bestaande dreef ter hoogte van de aanleg van het aansluitend fietspad in het zuiden én de smalle te ontbossen strook ter hoogte van de werfzone, maken dat het al dan niet aantreffen van archeologische resten enkel een versnipperd beeld van het onderzoeksterrein opleveren.

Uit het voorgaande kan worden besloten dat het potentieel op archeologische kennisvermeerdering, globaal voor alle cultuurhistorische perioden, beperkt is. De geringe kennisvermeerdering kan o.i. de kosten van een archeologisch onderzoek niet verantwoorden.

2.4 Datering en interpretatie

Het onderzoeksterrein omvat een fietsverbinding tussen de Weg naar Heiwick in het noorden naar de Weg naar Zutendaal in het zuiden. Ten gevolge van de aanleg van deze wegen bevat het terrein enkele recente verstoringen in het noorden. De rest van het terrein wordt als dreef en als bosgebied ingenomen.

3. Samenvatting

De initiatiefnemer plant te Maasmechelen (prov. Limburg) de aanleg van een fietsbrug en fietspad. Hierbij zullen over een oppervlakte van ca. 3955 m² meerdere werken uitgevoerd worden.

Het terrein is kadastraal gekend als Maasmechelen, 2de afd., sect. E, openbaar domein en percelen 300 (deel) en 336f (deel).

Op het terrein zijn twee aspecten aanwezig die de opmaak van een archeologienota met beperkte samenstelling verantwoorden:

Eenzijds wordt het terrein ter hoogte van de aan te leggen talud (205 m²) niet afgegraven maar tot ca. 70 cm opgehoogd. Op deze manier zullen de geplande werken in deze zone met aantoonbare zekerheid geen verstoring veroorzaken aan het al dan niet aanwezige archeologisch erfgoed.

In het overige deel van het onderzoeksterrein (3750 m²) is de aanwezigheid van archeologisch erfgoed niet uit te sluiten. De combinatie van de aanwezigheid van reeds bestaande verstoringen ten gevolge van de aanleg van de Weg naar Zutendaal en de Weg naar Heiwick in het noorden, de beperkte en versnipperde bodemingrepen voor de aanleg van de betonzolen voor de aanleg van de fietsbrug, de aanwezigheid van een reeds bestaande dreef ter hoogte van de aanleg van het aansluitend fietspad in het zuiden én de smalle te ontbossen strook ter hoogte van de werfzone, maken dat het al dan niet aantreffen van archeologische resten enkel een versnipperd beeld van het onderzoeksterrein opleveren.

Uit het voorgaande kan worden besloten dat het potentieel op archeologische kennisvermeerdering, globaal voor alle cultuurhistorische perioden, beperkt is. De geringe kennisvermeerdering kan o.i. de kosten van een archeologisch onderzoek niet verantwoorden.

BIBLIOGRAFIE

CGP: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2.0.

Websites:

dov.vlaanderen.be

klip.agiv.be

<http://cai.onroenderfgoed.be>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1024695¶m=inhoud&ref=search>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1023317¶m=inhoud&ref=search>

<https://geo.onroenderfgoed.be/>

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/thesaurus>

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/projects/downloads/Begrippenlijst_feb2013.pdf

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf

www.cartesius.be

www.geopunt.be

www.onroenderfgoed.be/assets/files/content/downloads/140915_LV_RWO_Brochure_regelgeving.pdf

